

מסורת הש"ס

(א) נבס"א: א"ל תאן נעבד, ובעי"א בל"ש"א (צ) בילה דף י. דף י: אלהים פ"א מ"ג, (א) נב"א מ"ג פ"א: ד"ה אומר לנכרי וחפסות ענין ח: ד"ה אע"ג ומוס' מנחת סד. ד"ה שמים (ד) לעיל סו: וסס נמקנן, (ה) נלקמן עה"א, (ו) אשכח קטנא, (ז) נלקמן דף סט: (ח) דף עא: (ט) כ"ל כ"ל אשכח"ל ועי"א בל"ש"א (י) ויבמות ט. וסס, (י) דף ע"א.

הגהות הב"ח

(א) נב"א דלית ביה מעשה (דעה מר ובי ארס) תא"מ וי"א פ"א לא גרסי ליה וכן מוכח בתוספתא ד"ה לשבות: (ב) רש"י ד"ה מין ובי לומר משל בכל שבת כל כך נמא: (ג) ד"ה עד שלא ובי כלל האגלן לשאר פתחים תא"מ וי"א פ"א נמקח ונכנסה היא: (ד) תוס' ד"ה מין ובי לכבוד שבת או ככר נזהר נכ"ל: ויבמות א"ס י"ט ו' נמקח: (ה) ד"ה ונקיט כו' כמו שפירש לקמן. י"ב דף ע"א ע"ד ד"ה נפתח: (ו) ד"ה אומר ר' אושעיא ובי סגו במחשבה (וואר"ת) ובי כמחשבתו תא"מ וי"א פ"א אומר ר"ת דרב השעיא לחוד ובי אושעיא לחוד דהא גרסינן בכל הספרים כי הושעיא והתם ברסין רב אושעיא ומלני רב הושעיא (א) בא"ד דקאמר רבי הושעיא דשפיר ובי מתיב רבי הושעיא ובי נעם מיה ר' הושעיא: (ב) בא"ד כו' פירקין. י"ב סוף דף עג: (ג) בא"ד פ"א ד"ה יושע"ל ובי קשה לפירוש זה דלפירקין:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה פנו לי אמי ובי: ה"ה פנוה בלי. ע' נקמן דף ע"ב מוס' ד"ה ויבמות תא"מ: תוס' ד"ה ונקיט ליה ובי כמו שפירש לקמן. דף ע"ב פ"א מוס' ד"ה נפתח:

לעזי רש"י

אשדורדיש"ן [אשדורדיש"ן]. הלם, מוכח.

מוסף רש"י

המת בבית ולו פתחים הרבה. כולם פתחים או כולם סגורים, כולן טמאים. כל כלים המונחים בחלל הפתחים מתים ע"י המקרה של פתח טמא, ואע"פ שאינו מת, הגם הנאכל על המת, שגור המתים טומאה על מקום שהוא דרך יציאת הטומאה שסופו נאכל דרך שם, וכן א"ל אנו יודעים בזה יציאתו הלך כולם טמאים (וב"ה). נפתח אחד מהן. לאחר מיתת המת הוא טמא. בין כלים מעיקרין בין כלים להנחות המונחים על המזון, וכולן טהורין. לדברי הכל מוקמינן להו. למדנו הכל מכלל כלים המונחים

הדר פרק ששי עירובין

סח.

מה הוא שבת ואינה דוחה שבת. ואפי' במקום מזה גנון לשחוט פסחו כדמנן בפסחים צפרק אלו דברים (דף סה:). פרי גברי רבנן. כגון אמה ורבה דדיירימו ביה. מר. רבה אין כבודו לחזר על בני המנוי ולגבות השיתוף: אינהו. שאר בני המנוי לא משגחי. אקני להו. משלי ריפתא ככלל צדיקא דליכא טרחא ויהו כולן זוכין זו לשם שיתוף: כיון דנעו מינאי. אם אחד מהן היה לרין לאכול מן השיתוף והיה שאלו ממני אין יכולת בידי לוותר משלי בכל שבת (י) לכן נמנע שאין בלתי להיות זו חלק גמור ונטול השיתוף: שניקש יין ושמן. משל שיתוף: רביעיתא דחלא. חומץ. חציטא. צלחת פירקא דמידי דלית ביה קפידא הוא ועיקר שיתוף ב"ן כדאמר דהא פירקא (דף ע"א): ויניח הכהן צחצר ויסמך על רביעית שבה לשם שיתוף לצורך כל השנה כולה שמיניין שיתוף צחצר: אין משתתפין צחצר. צדצר האזור כגון חזית של יין או פירות המכונסין אין סומכין על מה שצבוחן משום דלצן צריה אחרו של שיתוף ובי מסתפק ממנו איכא למימר אול ליה שיתוף: כולן טמאין. כל הכלים הגמורין צבוצי האסקופה טמאין ואע"פ שאינם צחצר המת מפני שאין אנו יודעין צחצר פתח ויציאתו נפתח שעתיד לנאח צו מיטמא מיד וטמא ליכא אלא הלכות טומאה הכי גמירי לה ואפי' חלונות של טפח על טפח טמאין דכיון דכולן סתומין לא מוכחא מילתא דהי מפיק ליה: נפתח אחד מהן. ודאי בזהו מפיק ליה: פחות מד' על ד' אינו חשוב להליל על השאר: עד שלא ימות. דלא נחתא להו טומאה אשאר פתחים אכל משמיות המזר צד טמא הכלים ולא אמרינן הוצר הדבר דבעיקרא נמי דעתיה לפופקי צחצר פיתחא אלא נחתא להו טומאה ואפי' כלים הצאין (לשאר פתחים) שם לאחר מחשבה טמאין דכיון דנחתא להו טומאה מו לא סלקא מינייהו במחשבה עד

צעדיד להו מעשה ממש דפתח ליה להאי ומהני לטהר את האחרים מכאן ולהבא דקדקתי לעיל נפתח אחד מהן כו': וז"ה אומרים אף משמיות המזר. דלמרינן כי צריה דמחשבת דעתיה להאי פיתחא ולא נחתא טומאה לאחריו ואפי' כלים דקודם מחשבה טהורין: נישילא לאימיה אם צריכה. לזכרה חמין נחים ליה נכרי אגב אימיה דקי"ל חיה אחר שבעה אפי' אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת אכל עושין לה ע"י ארמאי: הא אכלה פמרי. כלומר הא חזין דאינה צריכה חמין לשמות דהא זונן נמי אכלה: סוגא. אשדורדיש"ן. ואוכלת ואינה יודעת מה: פנו לי מאני. צחצירו של רבא היו חמין והמיתוק נשפכו ונמנו צחצר אחרת ופתח צניהן ולא עירבו שתי חצירות יחד ולרבא היו צביות חדרים פנימיים שאינן פתוחין לחצר וכן לזניעות והנשים יושבות שם ובי גברי הוה פתוח לחצר ומנן צמח"י המצטל רשות חצירו אסור להוציא מצינו לחצר דהא לאו ידידה הוא * הלכך פינה כליו מצי גברי כדי שלא יצא החציר משם לחצר והלך וישב צחצירי הפנימיים וינטול רשות לחצרו לבני חצר האחרת ויציאו חמין מחצירו לחצירין: יתיב

צ' נשי	ת' פתח	תמין	תנר	צית
צ' נשי	ת' פתח	תמין	תנר	צית

היה חושש לכן להשיצו דבלאו הכי היה יכול להקשות לו וליקני להו וזו סברא תמוה כל כך אם אינו מועיל זכוי לנ"ש"א אם לא הונח כלי לשם עירוב דהא צבוק פירקין (י) נמי פריקין אלא מעתה הקנה לו פת בסלו הי"ל דלא הוה שיתוף פירוש (י) ולא יועיל שיתוף משום דלא אפקי ועיילי דרך פתחים למצוי מיהו זה קשיא דלפירקין מצרייתא דמנא משתתפין צחצר הוה ליה למיפדך מנמנ"י דבעה"צ שהיה שותף עם שמיני ומהו משניות דלא צעו הנחה כלי לשם עירוב ועוד קשיא דמה ענין מחשבה לטהר את הפתחים למחשבה דעירוב: א"י צריכה ניהממו ל"ה אגב אימיה. פירשנו צפרק קמא דגיטין (דף ח: ד"ה אע"ג):

לשבות דלית ביה מעשה. וא"ת דזהוהו ינוקא דלקמן דלמר להו רבא נשילא לאימיה אי צריכה ניהממו ליה אגב אימיה כי לא צריכה נמי ובי לא היה נכרי בכל העיר שילמרו לו שחם בצביל הקטן למולו וצפ"ק דגיטין (דף ח: ד"ה אע"ג) פירשתי: כיון דאי בעו מינאי ולא יתיבא צ"ה לרין לזיזר כשאלם עושה עירוב שלא יערב צדצר שהוא מקפיד עליו כגון אומן דברים שתיקן לכדור שבת או (י) אם יש לו ככר נזהר שקורין גשטי"ל או פשטיד"ל וכיוצא בזה דלא צעו ליה מיניה ולא יתיב להו כולל עירוב: ונקנ"י דהו מר רביעיתא דחלא בחביתא. נלכורה משמע לזורך שיתוף מצוי קאלמר דלעירובי חצירות צעי פת אע"ג דלמר לקמן צפרק חלון (דף פ"א). מאן שמעת ליה דלמר פת אין מידי אחרתא לא ר' יהושע הא קי"ל כר' יהושע לגבי ר"א דפליג עליה התם ולקמן צפירקא * צין ר"מ צין רבנן צפירא להו דעירובי חצירות אינו אלא צפת ולכאורה כולהו אמוראי דהיא משמעתה הכי אית להו ואורי"ל דל"ה דהיא צפיתא דחלא דהא צחצר הוה ולא צבית דהא אמר לקמן צפרק כיצד משתתפין צחצר וישתופי מבוואות צחצר (דף פ"ה): דעירובי חצירות צבית צחצר ויתרייהו דוקא * כמו שפירש לקמן (י) וכן הוה צעל צבית שהיה שותף עם שמיני לזה צין כו' איירי כגון דמנוח צחצר:

תניא אין משתתפין באוצר. וא"ת ואצ"י כצ"ש דהא כצ"ש מסיק לה וי"ל דאצ"י לא חשיב הא דקאמר רב אושעיא הא צ"ש הא צ"ה וקסדר אצ"י לא נחלקו צ"ש וצ"ה צדצר זה דמנא פלוגתא דתנאי ואמוראי אשכחן לענין צריה ועוד אומר ר"י דאצ"י הוה מוקים כולהו חצירות ולמפרע כולן טמאין דאין צריה והוה מפרש (י) (כרבה) דמסיק במסכת ביצה (דף י: ו' ז'): לטהר את הפתחים מכלן ולהבא:

אמר רב אושעיא לא קשיא ב'י. הקשה ר"ת דהא מוקי רב אושעיא פלוגתייהו צריה וצפ"ק דביצה (דף י: ו' ז') וגם צבוק ביצה (דף י: ו' ז'): מסיק רב אושעיא דפליגי לטהר את הפתחים מכאן ולהבא דכיון דנחתא להו טומאה לא נפקא לנ"ש אלא צנינו מעשה וצ"ה סגי במחשבה (י) ואורי"ת דרב אושעיא לחוד ורבי אושעיא לחוד דהא גרס בכל הספרים רב אושעיא והתם גרסינן רבי אושעיא ומלני רב אושעיא שהיה צחצירי חצירות צחצר דהא שמתא דפ' צחצר דביצה (דף י: ו' ז') צבי ליבטיל מים ומלח גבי עיטה דקאמר רב (י) אושעיא דשפיר צביר דאחיו עליה ויבצמות צריש כיצד (דף י: ו' ז'): על מילתיה דרב אושעיא דלמר חלוק היה ר"ש אף צחצורה אמר (י) מתיב ר' אושעיא וצפרק כל הגט (גיטין דף כה). צעל מינייה רב אושעיא מרב יודעה וה"ר מנחם מיינו"י פ"י דלא פליגי הכא בצריה אלא לטהר את הפתחים מכאן ולהבא כדאמר צניהו וה"ק הא צ"ש דלא מהניא מחשבה לטהר את הפתחים הי"ל לא מהני לענין עירוב ואע"פ שמוכה להו כיון דמחילה לא הונח צבית לשם עירוב וצ"ה דמהניא מחשבה התם מהני נמי הכא והא דמנן לקמן (י) צעל צבית שהיה שותף עם שמיני והא דמנן נמי צבירא דמנן משתתפין (לקמן דף פ"ה). מניח את חצית כו' צ"ה דלא צעו הנחה לשם עירוב ויניח השתא דשקב שאר פלוגתייהו דתנאי דפליגי לענין צריה דהלוקין יין מצין הכהנים ושאר מקומות ואף על גב דקשיא דמנא אצ"י כצ"ש לא

היה חושש לכן להשיצו דבלאו הכי היה יכול להקשות לו וליקני להו וזו סברא תמוה כל כך אם אינו מועיל זכוי לנ"ש"א אם לא הונח כלי לשם עירוב דהא צבוק פירקין (י) נמי פריקין אלא מעתה הקנה לו פת בסלו הי"ל דלא הוה שיתוף פירוש (י) ולא יועיל שיתוף משום דלא אפקי ועיילי דרך פתחים למצוי מיהו זה קשיא דלפירקין מצרייתא דמנא משתתפין צחצר הוה ליה למיפדך מנמנ"י דבעה"צ שהיה שותף עם שמיני ומהו משניות דלא צעו הנחה כלי לשם עירוב ועוד קשיא דמה ענין מחשבה לטהר את הפתחים למחשבה דעירוב: א"י צריכה ניהממו ל"ה אגב אימיה. פירשנו צפרק קמא דגיטין (דף ח: ד"ה אע"ג):

א"ל

כך שיעורו שאלו להוציא מים (סו). מוציל על כל הפתחים כולן. מלמנא כלינו נפתח (סו).

עין משפט

נר מצוה

מו א מ"י פ"ה מהלכות עירובין הלכך צ סגן עש"א טו"ש א"ח ס"י שטו סעף ה: מו ב ג מ"י שטו ה' ג וסגן שטו טור א"ח ס"י שטו: מו ד ה מ"י פ"ו מהל' טומאת מת הלכה ב סגן עש"א רלח:

רבינו חננאל

מה הוה אינה דוחה את השבת אף אמירה לגוי לא תדחה את השבת. אמר לי ולא שני לך בין שבות דאית ביה מעשה, כגון הוזה, לשבות דלית ביה מעשה, כגון אמירה לגוי. ואי מקנה להו חזר ריפתא לבני מביר ובעי ליה חזר מינייהו ולא יתיב אחד בטל השיתוף. דתניא אחד בשביל שביקש יין ושמן ולא נטלו לו בטל השיתוף. תנא אין משתתפין באוצר. אוקימנא לבית שמאי דלית להו ביררה. והא דתניא משתתפין באוצר בבית הלל דאית להו ביררה, דתנן המת בבית ולו פתחים הרבה כולן טמאין. נפתח אחד מהן הוא טמא כולן טהורין. חישב להוציאו באחד מהן או בחלון שיש בו ד' על ד' הוציל על פתחין כולן. בית שמאי אומרים יחשוב בית שלא ימות המת. ובית הלל אומרים אין משמעת המת. בית הלל הוציל ש"מ לבית הלל המת. ליהו ביררה, ואפי' שארית חישב להוציאו באחד מהן, נפתח אחד מהם חישבו להוציאו מכלן, וההוא ינוקא דאישתתפין בשבת ודאית חצירות שהיו מוכנים לקטן למול אותו עליהן, אמר רבא ישאלו אמר, כלומר אם מרגיש בעצמה חולי שצריכה מים חמים נחים שישביתו גוי אגב אימיה. ואקשינן ליה דרבא והא חזין לאימיה דא אכלה קמן תמרי, כמו הברייתא. אמר להו לא סמכין אהר אדא אכלה (קמא) [קמן דאיתמ' תובא קמא] דנקיט לה. כלומר קור החזיק בה ואכלת בלא תיקון דעת, ואי אמרה צריכנא מים חמין מחמין לה. (רב) (רבא) היו לו ב' חצירות באחת היה יושב הוא וביתו ובני אדם יוצאין ואכין אצלו, ובני אדם אחרים עוד יש להם בתים באותה חצר ואישפין במימיה. אמר להו רבא הנינו לי כלים לישוב עליהן בחצירי האחרת ונבדשם יושבות בה, ואכל ואשב שם ואכילא להם רשותי מוז החצר ויטול החמין שלי וימול עליהן הקטן. אמר ליה רבינא רבא והאמר שמואל אין מבטלין מחצר לחצר. א"ל כר' יוחנן סבירא לי דאמר מבטלין רשות מחצר לחצר. אמר ליה ואי לא סבירא לך לא סבירא לי צריכת לאשתמואל מחצר לחצר